

Skolotājam

Latviešu valoda mazākumtautību skolā

Temata nosléguma darbs

9. klase

Temats. Mūžīgie jautājumi

Darba izpildes laiks. 80 min

Pārbaudes darba mērķi:

pārbaudīt skolēnu prasmi veidot plānveidīgu tekstu;

pārbaudīt skolēnu pareizrakstības prasmi;

pārbaudīt skolēnu prasmi veidot saliktus sakārtotus un saliktus pakārtotus teikumus;

pārbaudīt skolēnu prasmi izmantot priedēkļus jaunu vārdu darināšanā.

Pārbaudāmās prasmes	Atbilstība standartā
Raksta plānveidīgu tekstu par dažādiem tematiem.	16.14.
Standartkonstrukcijās lieto pieturzīmes atbilstoši latviešu valodas gramatikas normām.	17.7.
Lieto mācītos gramatikas modeļus saprotamu izteikumu veidošanai.	13.7.
Nosaka vārdu piederību vārdšķirai, zina vārda gramatiskās formas un pareizi tās lieto.	17.2.

Ieteicamie vērtēšanas kritēriji

	Kritēriji	Punkti	Izziņas līmenis (pēc Blūma)
--	-----------	--------	-----------------------------

			taksonomijas)
1.	1.1. uzdevums. Par katru pareizi izvēlētu teikuma turpinājumu – 1 p. 1.2. uzdevums. Par katru saturiski pareizi uzrakstītu plāna punktu – 1 p. Par katru gramatiski pareizi uzrakstītu plāna punktu – 1 p.	10 8	II līmenis
2	2.1. uzdevums. Par katru pareizi ierakstītu priedēkli – 1 p. 2.2. uzdevums. Par katru pareizi ieliktu pieturzīmi – 1 p.	10 10	II līmenis
3.	Par katru saturiski pareizi uzrakstītu teikuma turpinājumu – 1 p. Par katru gramatiski pareizi uzrakstītu teikuma turpinājumu – 1 p.	10	II līmenis
4.	4.1. Vērtēšana pēc tabulas* 4.2. Vērtēšana pēc tabulas**	9 12	II, III līmenis
	Kopā	69 punkti	

***4. uzdevuma vērtēšanas kritēriji (rakstu darbs)**

Punkti	Vecums, dzimums, brīvā laika pavadīšanas iespējas	Ko Tu parasti dari brīvajā laikā?	Kāds ir Tavs ierosinājums brīvā laika organizēšanai?
3	Izpildīti visi uzdevuma nosacījumi. Nav gramatisko kļūdu.	Izpildīti visi uzdevuma nosacījumi. Uzrakstīts saturiski un gramatiski pareizi. 0-2 jebkura veida kļūdas.	Izpildīti visi uzdevuma nosacījumi. Uzrakstīts saturiski un gramatiski pareizi. 0-2 jebkura veida kļūdas.
2	Nav izpildīts 1 vai 2 no uzdevuma nosacījumiem. Ir 1 gramatiskā kļūda.	Uzrakstīts saturiski un gramatiski pareizi. 3-4 jebkura veida kļūdas.	Uzrakstīts saturiski un gramatiski pareizi. 3-4 jebkura veida kļūdas.
1	Izpildīts tikai viens no uzdevuma nosacījumiem. Ir 2 vai vairāk gramatisko kļūdu.	Uzrakstīts saturiski pareizi. Ir 5 un vairāk gramatisko kļūdu.	Uzrakstīts saturiski pareizi. Ir 5 un vairāk gramatisko kļūdu.
0	Nav uzrakstīts.	Nav uzrakstīts.	Nav uzrakstīts.
		9 punkti	

****4. uzdevuma vērtēšanas kritēriji (rakstu darbs)**

Punkti	Saturs	Tekstveide	Vārdu krājums	Pareizrakstība
3	Saturs secīgs, pilnīgs, ievērota teksta veidošanas struktūra.	Dažādu teikuma konstrukciju pareizs lietojums.	Izmantotie vārdi precīzi un skaidri izsaka pausto domu.	Nav kļūdu vai ir 1 -2 ortogrāfijas un/ vai interpunkcijas kļūdas.
2	Saturs pamatā secīgs, pilnīgs, kopumā ir ievērota teksta veidošanas struktūra. Ir dažas neprecizitātes teksta izveidē.	Pārsvarā lietoti vienkārši teikumi. Ir 1 - 2 kļūdas gramatisko formu lietojumā.	Pietiekams vārdu krājums, 1 - 2 neprecizitātes vārdu izvēlē.	Ir 3-5 ortogrāfijas un/vai interpunkcijas kļūdas.
1	Saturs reizēm haotisks, ir teksta plānošanas kļūdas. Domu grūti uztvert.	Lietoti vienkārši teikumi. Ir 3- 4 kļūdas gramatisko formu lietojumā.	Nepietiekams vārdu krājums. 3-4 neprecizitātes vārdu izvēlē.	Ir 6-9 ortogrāfijas un/vai interpunkcijas kļūdas.
0	Apjoms mazāks par 40 vārdiem. Pārējo kritēriju maksimālais iespējamo punktu skaits – 1 p.	Kļūdas teikumu uzbūvē un gramatisko formu izveidē. Ir 5 vai vairāk vārdu izvēles kļūdu.	Nabadzīgs vārdu krājums, lai uztvertu domu, darbs jāpārlasa.	Ir 10 vai vairāk ortogrāfijas un/vai interpunkcijas kļūdu.
		Kopā	12 punkti	

Vērtēšanas skala

Balles	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Punkti	1-8	9-15	16-23	24-31	32-39	40-46	47-52	53-58	59-64	65-69

Skolēnam

Vārds

Uzvārds

Klase

Latviešu valoda mazākumtautību skolā

Pārbaudes darbs

9. klase

Temats. Mūžīgie jautājumi

1. uzdevums.

1.1. Atrodi teikuma sākumam atbilstošu turpinājumu un ieraksti tabulā pareizās atbildes burtu! (10 p.)

(Viens teikuma turpinājums ir lieks.)

Atpakaļ pagātnē!

	Teikumu sākums	Turpinājuma burts
0.	<i>Aizceļot citā laikā vai atgriezties pagātnē šķiet tīrā fantāzija,</i>	A
1.	Gandrīz katram ir bijusi vēlēšanās ceļot laikā,	
2.	Telpā mēs brīvi varam pārvietoties šurpu turpu,	
3.	Mūsu visu pārvietošanās ātrums ir vienāds – uz nākotni ar ātrumu 1 stunda stundā,	
4.	Centieni nokļūt nākotnē sastopami jau seno tautu mitoloģijā,	
5.	Aizceļošana pagātnē literārajos darbos parādījusies tikai nesen,	
6.	Par klasisku paraugu ceļošanai laikā tiek uzskatīts Herberta Velsa romāns „Laika mašīna”,	
7.	Ja esi lasījis vai redzējis Harija Potera piedzīvojumus,	
8.	Fiziķi teorētiski uzskata,	
9.	Daudz šķēpu tika laužts slaveno domātāju aprindās,	
10.	Laiks ātri lidojošiem objektiem rit lēnāk nekā tam,	

A *tāpēc ka reālā dzīvē ar to neesam sastapušies.*

B un mainīt to pagaidām nav iespējams.

C tad zināsi, ka arī viņš ceļoja laikā.

D lai izlabotu kādu paša izdarītu kļūdu pagātnē vai paslepus ielūkoties nākotnē.

E kas iztulkota daudzās valodās un piedzīvojusi vairākas ekranizācijas.

F bet to visai aizraujoši aprakstījis Marks Tvens darbā „Konektikutas jeņķis karaļa Artura galmā”.

G kurā kāds personāžs it kā esot pabijis nākotnē.

H taču nokļūšana iecerētajā laika periodā šobrīd ir iespējama tikai sapņos.

I ka vismaz uz papīra ceļošana laikā ir iespējama.

J laiks uz kuģa ritēs daudz lēnāk nekā uz Zemes palikušajiem.

K un nopietnus pierādījumus šai varbūtībai izdevās atklāt jau Albertam Einšteinam.

L kurš pārvietojas ar mazāku ātrumu attiecībā pret pirmo.

1.2. Izlasi informāciju par ceļošanu laikā un uzraksti stāstījuma plānu (4 plāna punktus)! (8 p.)

Daudziem Alberta Einšteina vārds saistās ar dzirdēto par Einšteina relativitātes teoriju. Tā it kā paredz, ka cilvēki, ceļojot Visumā, nenovecos, kā arī citas, ikdienā dīvainas lietas par laika ritējumu. A. Einšteina vispārīgā relativitātes teorija būtiski izmainīja cilvēces priekšstatus par telpu, laiku un Visuma uzbūvi. Viņš pierādīja, ka, dodoties kosmosā, izdodas aizkavēt novecošanas procesu.

Arī kosmonauti un lidmašīnas pasažieri pārdzīvo niecīgu, bet pavisam reālu pārvietošanos laikā. Piemēram, starptautiskās kosmiskās stacijas astronauti arī nedaudz „iesoļo nākotnē”, ja salīdzina ar tiem, kas palikuši uz Zemes. Krievijas kosmonauts Sergejs Avdejevs, kurš kosmosā nodzīvojis gandrīz 748 dienas, ir aizceļojis 0,02 sekundes nākotnē.

Ceļošanu nākotnē varētu realizēt, uzbūvējot ātrāku kosmosa kuģi, taču daudz grūtāk ir nokļūt pagātnē. Te būs jāgaida īstas laika mašīnas parādīšanās. Zinātnieki uzskata, ka pagātņi apmeklēt ir bīstami. Iedomājieties, cilvēks atgriežas pagātnē, kad dzīvs ir viņa vectēvs, bet vēl nav piedzimis tēvs. Kas notiks, ja viņš netīšām nogalinās savu vectēvu, izjauks viņa un vecmāmiņas kāzas un paša piedzimšana nebūs iespējama? Kas notiks, kad viņš atgriezīsies nākotnē?

Lai noskaidrotu, vai ceļošana laikā ir iespējama, tiek veikti dažādi fizikas eksperimenti, diemžēl neviens nav vainagojies panākumiem. Tikpat nesekmīgi bijuši aicinājumi atsaukties laika ceļotājiem un ierasties konkrētā vietā un laikā. Nevar izslēgt, ka ceļotāji nedrīkst un nevar iejaukties notikumos un izturas kā pasīvi novērotāji, lai neizmainītu pagātņi, kāda tā bija pazīstama, uzsākot ceļojumu.

(Pēc „Ilustrētās Junioriem” materiāliem)

- 1.....
- 2.....
- 3.....
- 4.....

2. uzdevums.

2.1. Izlasi tekstu! No dotajiem priedēkļiem izvēlies atbilstošo un ieraksti tukšajā vietā! (Katru priedēkli izmanto vienu reizi! Viens priedēklis ir lieks). (10 p.)

Man saka, ka laika nav, laika jēdzienu _____ gudrojis cilvēks, lai pasaules norises _____kārtotu savam prātam _____tverami. Lidojošu kukainīti, kam mūžs sākas, saulei lecot, un beidzas, saulei rietot, it nicīgi dēvējam par viendienas mušīņu, turpretī Visuma organismu godbijīgi atzīstam par mūžīgu. Un vispār, man saka, _____domājiet, cik laika jēdziens māksloti sameistarots – no nākotnes, kas ir nereāla, jo vēl _____pastāv, no pagātnes, kas ir nereāla tāpēc, ka vairs nepastāv, no nemitīgi zūdoša un plūstoša tikai viena tagadnes acumirkļa.[..]

Ja laiks nepastāv, tad _____ļaujiet vaicāt, kas ir cilvēka mūžs? Sapnis? Mirāža? Dūmu zīmējums vējā? Nevienu no _____dzīvotajiem gadiem nevar atspolēt atpakaļ, ne arī _____taustīt kā tukšu konserva skārdeni. Laika _____glabāšanai cilvēkam ir dota īpaša maņa – atmiņa – ir pati galvenā no maņām, jo tieši atmiņa padara cilvēku pa cilvēku. Es esmu, es nevaru nebūt, jo es sevi nevaru _____mirst, es sevi atceros.

(Pēc Z.Skujiņa „Sarunas ar jāņtārpiņiem”)

uz-, pie-, iz-, pār-, ne-, ap-, pa-, sa-, at -, no-, aiz-

2.2. Liec tekstā nepieciešamās pieturzīmes! (10 p.)

Kas notiek ja laiks apstājas ja laika vairs nav? Tad cilvēks pazaudē atmiņu un neatceras kas viņš tāds ir. Bet cilvēks bez atmiņas nav spējīgs domāt. Ja viņš neprot domāt viņš neprot arī neko darīt. Vislabāk cilvēkam patīk nīkulīgi sēdēt uz vietas un blenzt vienā punktā un viņam ir pilnīgi vienalga kas notiek apkārt. Viņam galvenais ir tas ka neviens netraucē nīkt. Ja kaut kas saplīst cilvēks neprot saplīsušo salabot jo ir aizmirsis kā to darīt.

3. Papildini teikumus tā, lai izveidotu saliktus sakārtotus vai saliktus pakārtotus teikumus! (10 p.)

Laika vienmēr ir par maz,

.....

Laiks jāplāno ne tikai mācībām skolā un brīvā laikā nodarbībām,.....

.....

Laiks nepieciešams arī miegam, ēšanai, sevis kopšanai,

.....

Neaizmirsti noskaidrot,

.....

Prasme pateikt *nē* ir viens no jautājumiem,

.....

4.1. uzdevums. Jauniešu organizācija veic aptauju, lai uzzinātu skolēnu brīvā laika pavadīšanas paradumus (9 punkti).

Aicinām Tevi aizpildīt aptaujas anketu!

Jauniešu brīvā laika pavadīšanas anketa

1. Vecums.....

2. Dzimums.....

3. Vai Tevi apmierina brīvā laika pavadīšanas iespējas Tavā pilsētā? (4–8 vārdi)

.....

4. Ko Tu parasti dari brīvajā laikā? (8–10 vārdi)

.....

5. Kāds ir Tavs ierosinājums brīvā laika organizēšanai? (12–16 vārdi)

.....

